

Jongeren willen wel degelijk meebetalen aan oudere generatie

Ferry Koster

Vaak wordt gedacht dat jongeren niet willen mee betalen aan voorzieningen voor de oudere generatie. Die gedachte is onterecht, zegt hoogleraar Ferry Koster. Er zijn wel wat voorwaarden waar aan voldaan moet worden.

De houdbaarheid van de participatiesamenleving valt of staat met de solidariteit tussen bevolkingsgroepen, bijvoorbeeld tussen jong en oud. Vaak wordt beweerd dat jongeren voor zichzelf kiezen en dat ze niet willen meebetalen aan bijvoorbeeld aan het pensioen van de oudere generatie. Die oudere generatie maakt zich aan de andere kant zorgen over de voorzieningen waarop ze aanspraak maken. Het heeft er schijn van dat zich de afgelopen jaren een generatieconflict heeft ontwikkeld waarbij jong en oud lijnrecht tegenover elkaar staan.

De resultaten van het onderzoeksproject '**Solidariteit in de 21ste eeuw**', gefinancierd door het Instituut GAK, toont aan dat jong en oud wel degelijk solidair zijn met elkaar. Die uitkomst is belangrijk voor de discussie over de houdbaarheid van de verzorgingsstaat. Nu wordt er vooral gesproken over de financiële houdbaarheid, maar de sociale houdbaarheid is net zo belangrijk. De gesprekken die ik voer met jongeren en ouderen onderschrijven deze conclusie. In plaats van een duidelijke tegenstelling tussen jong en oud, blijkt dat de situatie veel genuanceerder ligt dan wel eens wordt gedacht.

Positieve lotsverbondenheid

In het onderzoek definiëren we solidariteit als positieve lotsverbondenheid. We hebben daarbij verschillende houdingen en gedragen van mensen onderzocht. De ene vorm van solidariteit kan immers afnemen, terwijl de andere vorm toeneemt. Burgers kunnen bijvoorbeeld wel solidair zijn door directe steun te geven (private solidariteit), terwijl ze liever niet mee betalen aan de verzorgingsstaat (publieke solidariteit). Of iemand is wel solidair en verwacht wat terug (eenzijdige solidariteit) of de gever verwacht het op een later tijdstip terug (tweezijdige solidariteit). Onderzoek naar die verschillende vormen van solidariteit laat zien dat jongeren wel degelijk solidair zijn met ouderen. Daarbij moet wel voldaan worden aan een aantal randvoorwaarden. Zo is het bijvoorbeeld belangrijk dat andere mensen ook meedoen. Jongeren zijn vooral solidair als anderen ook bijdragen. Bovendien helpt het voor de solidariteit tussen groepen ook als de andere groep wat terugdoet of in elk geval niet als vanzelfsprekend

aanneemt. Daarnaast is een belangrijke voorwaarde dat degene die de solidariteit organiseert (een derde partij zoals de overheid) een betrouwbare partij is. Zo gauw het vertrouwen weg is, is dat heel moeilijk te herstellen. Kijk maar naar de schade nadat er onduidelijkheid ontstond over **de betalingen van de initiatiefnemers van de Alpes d'HuZes**.

Transparantie

Hoewel vaak gedacht wordt dat transparantie een goed idee is, blijkt dat in de praktijk anders te zijn. Transparantie betekent dat je als geveer goed weet waar het geld naar toe gaat. Dan kan het zijn ook dat geld gegeven wordt aan initiatieven waar de burger niet op zit te wachten. De negatieve kant van transparantie is daarmee dat de steun voor het gehele systeem afkalft. Dat wil dan weer niet zeggen dat geen inzichtelijkheid geen goed idee zou zijn, zolang daarbij maar in het achterhoofd wordt gehouden dat daarmee calculerend gedrag kan worden aangewakkerd.

De afgelopen jaren hebben we een verschuiving meegemaakt van publieke solidariteit naar private solidariteit. Gemeenten en andere semi-publieke organisaties worden nu geconfronteerd met een andere inrichting van het voorzieningenstelsel. Een belangrijke vraag is of die verandering niet te snel is ingezet door de overheid. Dat burgers meer eigen verantwoordelijkheid krijgen, wil nog niet zeggen dat de overheid geen rol kan spelen, ook als het gaat om private solidariteit. Die burgers zijn echt wel solidair en willen voor de andere partij zorgen, maar een overheid moet ze wel de tijd gunnen en hulp bieden om dat goed in te richten. Voor het slagen van de participatiesamenleving is daar nog veel winst te halen.